

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over de „Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's inzake het „Eindverslag eEurope 2002””

(COM(2003) 66 def.)

(2003/C 220/08)

De Europese Commissie heeft op 11 februari 2003 besloten om, overeenkomstig artikel 262 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Europees Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over de voornoemde mededeling.

De gespecialiseerde afdeling „Vervoer, energie, infrastructuur, informatiemaatschappij”, die met de voorbereidende werkzaamheden terzake was belast, heeft haar advies op 5 juni 2003 goedgekeurd; algemeen rapporteur was de heer Koryfidis.

Het Europees Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 400e zitting van 18 en 19 juni 2003 (vergadering van 18 juni) het volgende advies met 75 stemmen vóór, bij 1 onthouding, goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Met de mededeling van de Europese Commissie „Een informatiemaatschappij voor iedereen” werd in december 1999 de eerste steen gelegd voor de totstandbrenging van het digitale Europa van de 21e eeuw.

1.2. Het initiatief is ingegeven „door het groeiende inzicht dat de toepassing van digitale technologieën van levensbelang is voor economische groei en werkgelegenheid, alsmede door de vaststelling dat een „nieuwe, elektronische economie” ingang heeft gevonden, dat het internet daarbij de drijvende kracht is, en dat ondanks Europa's leidende positie in bepaalde digitale technologieën, zoals mobiele communicatie en digitale TV, het gebruik van computers en het internet in Europa op een relatief laag peil blijft steken”.

1.3. Na uitvoerig overleg met de Europese instanties heeft de Commissie in dit verband het actieplan eEurope 2002 voorgesteld, dat van de strategie van Lissabon deel uitmaakt en door de Europese Raad van juni 2000 te Feira werd goedgekeurd.

1.4. Het actieplan bevatte elf actiegebieden waarvoor in totaal 64 doelstellingen werden geformuleerd, die voor eind 2002 dienden te zijn gerealiseerd.

1.5. Volgens de onderhavige mededeling van de Commissie werd de verwezenlijking van de doelstellingen regelmatig geëvalueerd aan de hand van een benchmarking-operatie op basis van een lijst van 23 sectorspecifieke indicatoren; tussentijdse evaluaties van deze indicatoren werden gepresenteerd in de mededelingen van de Commissie „Effecten en prioriteiten” van maart 2001 en het „eEurope-Benchmarking-verslag” van februari 2002.

1.6. In dit eindverslag worden de resultaten van eEurope voor het voetlicht gebracht en wordt een inventaris gemaakt van de nog resterende obstakels voor de volledige ontwikkeling van de informatiemaatschappij in Europa.

1.7. Opgemerkt zij dat momenteel reeds wordt gewerkt aan het nieuwe actieplan eEurope 2005 dat eEurope 2002 vervangt en een vervolg ervan is.

2. Het eindverslag

2.1. Gezien de realisatie van de doelstellingen die op de Europese Raad van Santa Maria da Feira zijn vastgesteld, is eEurope volgens onderhavig eindverslag van de Commissie een groot succes. „De meeste van de 64 doelstellingen zijn gehaald. Dit succes is te danken aan de bijdragen van een groot aantal spelers binnen de Europese instellingen, de lidstaten, de industrie en de sociale partners”.

2.2. Nog steeds volgens het verslag, ligt het succes van eEurope hierin dat men „erin is geslaagd een solide fundering te leggen” om de centrale doelstelling van „een concurrerende kenniseconomie” te bereiken.

2.2.1. In deze context zij erop gewezen dat de verwezenlijking van de bovenvermelde centrale doelstelling de nodige tijd zal vergen, evenals een modernisering van de praktijken, een herstructurering van economisch gedrag en een organisatorische aanpassing om van de nieuwe technologieën ten volle profijt te trekken.

2.3. In verband met de concrete resultaten van eEurope per specifieke doelstelling kan in het kort het volgende worden opgemerkt:

2.3.1. Algemene doelstelling 1: een goedkoper en sneller internet — resultaten

— De marginale kosten van internettoegang voor een pc-eigenaar zijn gering geworden.

— GEANT is het snelste ruggengraatnetwerk voor onderzoek ter wereld en biedt de grootste geografische dekking (32 landen).

- Het nieuwe regelgevingskader voor elektronische communicatie is bijna afgerond.

2.3.2. Algemene doelstelling 2: investering in mensen en vaardigheden — resultaten

- Meer dan 90 % van de scholen en 90 % van de bedrijven is vandaag op internet aangesloten.
- Meer dan de helft van de leerkrachten in de EU heeft een formele opleiding gekregen in het gebruik van computers en 4 op 10 in het gebruik van internet.
- Het deel van de beroepsbevolking dat computercursussen heeft gevolgd, is gestegen van 23 % in 2000 tot 29 % in 2001, maar deze groei heeft zich niet doorgezet in 2002.
- ESDIS heeft de aanbeveling geformuleerd om het Europees computerrijbewijs (ECLD) te aanvaarden als een Europese basis voor een IT-diplomaregeling.
- Tussen de sociale partners is er een gezamenlijk akkoord over telewerken.
- Circa 8 % van de Europese burgers maakt gebruik van openbare internettoegangspunten.
- De Europese werkgelegenheidsstrategie was er reeds op gericht een „Informatiemaatschappij voor iedereen” tot stand te brengen; de maatregelen „ter bestrijding van digitale uitsluiting, met name van personen met bijzondere behoeften” zijn daar een onderdeel van.

2.3.3. Algemene doelstelling 3: stimuleren van het internetgebruik — resultaten

- Het wettelijk kader voor de ontwikkeling van elektronische handel is bijna afgerond; ter stimulering van het gebruik van elektronische handel zijn niet-wetgevingsinitiatieven genomen als b.v. het „e-confidence”-initiatief, de webpagina ecommerce, enz.
- Het programma „Go Digital” heeft reeds aanzienlijk bijgedragen tot de netwerkkoppeling van het MKB via de bijstand die op opleidingsgebied aan bedrijven wordt verstrekt en via de financiële steun die voor internetaansluitingen en bevordering van het internetgebruik wordt verleend.
- Hoewel er aanzienlijke verschillen zijn van land tot land, is elektronische governance thans gedeeltelijk een feit.
- Alle landen hebben gedetailleerde plannen uitgewerkt voor toepassing van informatietechnologie bij het verstrekken van medische zorgen, terwijl een groot percentage (78 %) van de generalisten in de EU op het internet is aangesloten.

2.3.4. De coördinatie en bekendmaking van het eEurope-actieplan zijn voornamelijk verlopen via de desbetreffende internetpagina van de Commissie, nl. http://europa.eu.int/information_society/index_en.htm.

3. Algemene opmerkingen

3.1. In zijn advies over het onderhavige actieplan formuleerde het EESC o.m. de volgende opmerkingen:

Opmerking 1: „Het ESC is ingenomen met het eEurope-initiatief waarmee de Europese Unie naar zijn mening een zeer belangrijke en gedegen inspanning levert om haar burgers vertrouwd te maken met de nieuwe situatie die het digitale tijdperk en de „nieuwe economie” hebben gecreëerd, alsmede om de ondernemingen en openbare instanties in staat te stellen zich zo snel mogelijk daaraan aan te passen. Volgens het Comité geeft dit initiatief niet alleen de aanzet tot deze bewustmaking en aanpassing, maar ondersteunt het ook de projecten die nu reeds in dit verband — weliswaar zeer langzaam — op commercieel en maatschappelijk gebied worden ontplooid.”

Opmerking 2: „Het ESC wijst erop dat de mens en zijn behoeften, de Europese burger en de Europese samenleving en economie centraal moeten staan bij alle acties die erop gericht zijn het gebruik van internet te bevorderen, de informatiemaatschappij tot stand te brengen en het nieuwe strategische doel van de Unie te verwezenlijken. De totstandbrenging van de informatiemaatschappij — de aanloop naar de kennismaatschappij — krijgt concrete inhoud als dit principe in acht wordt genomen.”

Opmerking 3: „Het ESC is zich bewust van de omvang van de problemen die met het actieplan gepaard gaan. Door het feit dat Europa niet snel genoeg heeft gereageerd op de uitdaging die van de nieuwe technologieën uitgaat, ondervindt het thans moeilijkheden om de opgelopen achterstand weg te werken en de lacunes op te vullen.”

Opmerking 4: „Dat personen, groepen of zelfs hele regio's bij het initiatief uit de boot kunnen vallen, vindt het ESC een groot en complex probleem. Geleidelijk zal met de ontwikkeling van de elektronische dienstverlening immers vrijwel alleen nog via de computer toegang tot universele diensten kunnen worden verkregen. Het Comité staat er dan ook achter dat zowel in het programma als bij de concrete acties wordt voorzien in maatregelen om uitsluiting te voorkomen.”

Opmerking 5: „Het al dan niet slagen van het onderhavige actieplan zal volgens het ESC uiteindelijk en grotendeels worden bepaald door de wijze waarop een en ander is georganiseerd. Op dat gebied valt het ESC de aanpak van de Commissie in grote lijnen bij. Het stemt in eerste instantie in met de doelstellingen, de wijze waarop deze aan de richtsnoeren van de buitengewone Europese Raad van Lissabon zijn gekoppeld, de vaststelling van de acties en de instanties die voor de tenuitvoerlegging ervan verantwoordelijk zijn, en de voorgestelde termijnen voor de verwezenlijking van een en ander.”

3.2. Uit de bovenstaande en eerder geformuleerde opmerkingen van het EESC en uit het eindverslag en andere Commissiedocumenten betreffende het eEurope 2002-programma kunnen de volgende conclusies worden getrokken.

3.2.1. De eEurope 2002-actie heeft ondanks de moeilijkheden die ingevolge de aard ervan zijn gerezen, haar doelstellingen in grote mate waargemaakt.

3.2.2. Deze vaststelling van het EESC betekent natuurlijk nog niet dat Europa, wat het nieuwe digitale tijdperk betreft, de weddenschap reeds gewonnen heeft. Het betekent alleen dat de fundamenteën zijn gelegd om de vruchten van deze ontwikkeling, die overigens niet alleen van economische aard zijn, te kunnen plukken.

3.2.2.1. Of er ook reëel voordeel uit het digitale tijdperk zal worden gehaald, hangt bijgevolg af van de keuzes die zullen worden gemaakt en de acties die in de toekomst zullen worden ondernomen, en dit steeds in het kader van de verwezenlijking van de strategische doelstelling van de Unie tegen het eind van het lopende decennium.

3.2.2.2. Aansluitend bij het voorgaande herinnert het EESC aan zijn eerder ingenomen standpunt terzake en wijst het op de dringende noodzaak om op alle niveaus van het onderwijsgebeuren gunstigere voorwaarden te creëren voor de ontwikkeling van elektronisch leren (eLearning).

3.2.3. Op basis van de gegevens van het eindverslag kunnen de resultaten m.b.t. de eerste doelstelling (goedkoper, sneller en veiliger internet) als bevredigend worden beschouwd. De verdubbeling van het aantal gezinnen dat van het internet gebruik maakt, het nieuwe wetgevingskader en de vermindering van de toegangskosten zijn zonder twijfel positieve ontwikkelingen. Niettemin moeten de kosten voor met name breedbandtoegang nog verder worden gedrukt.

3.2.3.1. Of burgers op voet van gelijkheid deel kunnen nemen aan de informatiemaatschappij hangt in grote mate af van het bestaan van geavanceerde, rationeel en tegen een verantwoorde kostprijs ontwikkelde netwerkinfrastructuur van hoge kwaliteit, vermogen en rendement, die op eenvoudige, veilige en onafgebroken wijze, tegen een redelijke prijs en zonder artificiële belemmeringen, toegang biedt tot de op kennis en ondernemerschap gebaseerde wereldeconomie. Er moeten dan ook dringend maatregelen worden genomen om betere toegangsmogelijkheden te creëren voor burgers, groepen burgers en/of gebieden in de Unie die op dit gebied een grote achterstand vertonen.

3.2.4. Er dient in het bijzonder te worden geijverd voor betere voorwaarden voor de verwezenlijking van doelstelling 2 (investeren in mensen en vaardigheden). Alles wijst erop dat de inspanningen moeten worden opgevoerd, zowel op het gebied van onderwijs, als op het gebied van menselijk potentieel en met name van personen die thans in de leeftijds categorie vallen om arbeid te verrichten.

3.2.4.1. De achterstand die een groot deel van het arbeidspotentieel (29 %) op het gebied van informaticaopleiding vertoont, vormt nu reeds een groot probleem met het oog op de verwezenlijking van de strategische doelstelling van Lissabon tegen het eind van het decennium.

3.2.4.2. Een verdubbeling van het aantal werknemers dat een informaticaopleiding geniet, kan zeker aan het bovenvermelde streven een nieuwe impuls geven. De sociale partners en met name het bedrijfsleven spelen ongetwijfeld een belangrijke rol in de bevordering van een dergelijk beleid. Tegelijkertijd rust er evenwel ook een grote verantwoordelijkheid op de openbare besturen van alle niveaus wat de organisatie en geïntegreerde ontwikkeling van levenslang leren betreft. Dit levenslange leerproces is steeds nauwer verbonden met de grote doelstellingen van de Unie en met name de doelstelling van duurzame ontwikkeling.

3.2.5. Om de nieuwe voordelen van het digitale tijdperk tastbaar te maken moet meer gebruik van het internet (doelstelling 3) worden gemaakt. Gelet op de grote verschillen tussen de landen van noord naar zuid, kan worden gesteld dat de resultaten m.b.t. doelstelling 3 nog te wensen overlaten.

3.2.5.1. Het EESC is zich bewust van het belang van de factor „tijd” voor de bevordering van al deze veranderingen, alsmede van de moeilijkheden die deze meebrengen. Het dringt evenwel aan op een intensivering van de inspanningen, de steuningverlening en de lobbying bij de lidstaten en met name de landen die op dit gebied een achterstand vertonen, teneinde meer vaart te zetten achter de ontwikkeling van de betrokken sectoren en te zorgen voor de noodzakelijke voorwaarden om de strategische doelstelling van Lissabon tegen 2010 te kunnen verwezenlijken.

3.2.6. Het EESC kent de moeilijkheden die met de ontwikkeling van de open coördinatiemethode gepaard gaan maar wijst op het belang van een geïntegreerde, uitvoeriger, onafgebroken en objectievere benchmarking van het hele proces.

3.2.6.1. Deze opmerking is er niet op gericht de inspanningen van de Commissie op dit gebied te minimaliseren. Haar optreden verdient immers alle lof. Het moet evenwel duidelijk zijn dat er een gunstigere en functionelere omgeving moet worden geschapen om de open coördinatiemethode te ontwikkelen.

3.2.6.2. Volgens het EESC vertoont het eindverslag dan ook de grote tekortkoming dat er over de kosten van het eEurope 2002-programma (zij het zelfs maar bij benadering) niet wordt gesproken. Het Comité wijst erop dat bij dergelijke vergelijkende evaluaties, om redenen die o.m. verband houden met de uitwisseling van goede praktijken, ook moet worden vermeld welke bedragen per land en per actiegebied ter beschikking worden gesteld, alsook op welke wijze deze communautaire middelen worden aangewend.

Brussel, 18 juni 2003.

De voorzitter

van het Europees Economisch en Sociaal Comité

R. BRIESCH